τραβᾶνε ἀπὸ τ' αὐτιά καὶ τὴν οὐρὰ διάβολοι λευκοί.

— Λευκοὶ διάβολοι; μεγάλε Ἅγιε Ἀντώνιε!

— Ναὶ παιδιά μου, διάβολοι λευκοὶ καὶ κάτασπροι σὰν χιόνι. Ἤσαν μετεφιεσμένοι σὲ μαγείρους μὲ ὁλόλευκα ἐνδύματα καὶ κατάλευκους σκούφους. Καὶ κρακοῦσαν εἰς τὰ χέρια τους μαγειρικὰ ἐργαλεῖα, ποὺ τὰ κινοῦσανε εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἔπτυαν ἐπὶ μαγειρικῶν σκευῶν.

Τὸν ξάπλωσαν σὲ μιὰ μεγάλη σανίδα, στὸ μέσον τῆς κολύβας μου καὶ ἀκόνιζαν ἕνα τεράστιο γυαλιστερὸ μαχαίρι. Ὁ κακομοίρης ὁ Βαρραβᾶς ἐφώναζε. Οἱ διάβολοι ἄρχιζαν νὰ τὸν σφάξουν. Τὸ αἷμα θέριεψε μέσα μου τὴ πείνα καὶ τὴν ὄρεξι. Κατακόκκινος, σὰν φλόγα, ἄναψε μέσα μου καὶ ἔβαλε τὴν καρδιά μου, ἡ παλιὰ ἡ κοσμικὴ ζωή. Καὶ ἀντὶ νὰ τρέξω καὶ νὰ τὸν γλυτώσω τὸν ἀφῆκα νὰ τὸν σφάξουνε, νὰ τὸν τεμαχίσουνε καὶ νὰ τὸν κάνουνε χιλίων εἰδῶν μεζέδες, φαγητὰ λαχταριστὰ κοψίδια ποὺ σοῦ τρέχανε τὰ σάλια!

Τὸν εἶδα νὰ τὸν κρεμοῦν, νὰ τὸν μαδοῦνε, νὰ τὸν πλένουνε, τὸν αἰσθάνθηκα νὰ βράζῃ καὶ ν' ἀναδίδῃ μιὰ γλυκειὰ ὀμὴ ἀχνῶν, νὰ τὸν κόπτουν, νὰ τὸν κατακερματίζουν, νὰ τὸν ἀλατίζουν, νὰ τὸν ψήνουν, νὰ τὸν κάνουνε κυμᾶ, λκρδί, μπριζόλες, κεφτέδες, ντολμάδες μὲ φρέσκα λαχανόφυλλα, κρεατόπιτεα, λουκάνικα μὲ σκόρδο καὶ κανέλλα, νὰ τὸν κάνουνε γιαχνὶ μὲ ρίζες ἀπὸ σέλινα, νὰ τὸν κάνουνε μὲ σουβλάκια «κιμπάπι» στὴ φωτιά, νὰ κάνουν μέρος ἀπὸ τὰ ψαχνά του καπνιστά, νὰ τὸν πασπαλίζουνε μὲ κόκκινο πιπέρι καὶ νὰ τὸν ψήνουν στὴν ἀνθρακιά, νὰ τὸν τσιγαρίζουν μὲ λεμόνι καὶ κρασὶ καὶ ὅλα αὐτά, μὲ μιὰ διαβολικὴ ταχύτητα, μὲ μιὰ εὐχέρεια μεγάλη, θαυμαστή, ὥστε ὡς νὰ ἀνοίξῃ καὶ νὰ κλεισῃ τὰ μάτια μου, στὸ τζάκι μου στρώθηκε μιὰ κοκκινόχρωση ἀνθρακιὰ ἀτέραντη καὶ περικυκλώθηκα ἀπὸ γεμάτες χύτρες, ἀπὸ σκάρες φορτωμένες, ἀπὸ σοῦβλες στολισμένες, ὅπου κρέατα καὶ διφνόφυλλα, ὅπου μέσα στὶς εὐώδες τὶς ἀμβρόσιες ἀναθυμιάσεις, εἰς τοὺς ζωμοὺς καὶ στὶς κοκκινες τὶς σάλτσες τὶς πικάντικες, σιγοῦν, κιβουρδίζονταν, ἐκαψαλίζοντο, ἐμαγειρεύοντο φαγητὰ ἐπὶ φαγητῶν, κρέατα πικαντικὰ καὶ νόστιμα, ἀπεριγράπτα, ποικίλλα καὶ λειχουδιάστα πρὸς μεγάλη μου χαρά!

Τώρα ὅλα εἶχαν μεταβληθεῖ ἐδῶ μέσα. Ἀντὶ τῆς ταπεινῆς κολύβας μου εἶδα ἕνα ἀνάκτορο. Τὰ μαγειρικὰ καὶ ἡ φωτιὰ χαθήκανε, ὅλο τὸ πάτωμα ἀπὸ κάτω εἶχε στρωθεῖ ἀπὸ τάπητες πολυτίμητους. Μόνον τὰ κεραμίδια τῆς στέγης τῆς κολύβας φυλάξανε τὶς τρύπες τους. Ἄλλα τώρα ἡ τρύπες αὐτὲς μεταβληθήκανε σὲ θαυμαστὴ κηματωριά, ἄπανω σὲ ὀροφὴ χρυσοειδῆ, ποὺ ἄφηνε νὰ φαίνωνται ἀπὸ τὰ χασματά της τὸ κυανωπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ χρυσὰ ἀστέρια. Κι' ἀπὸ τὶς ὀπὲς αὐτὲς ἀνεβαίνανε καὶ κατέβαιναν ταγματα μικρῶν μαγείρων, ποὺ ἔφερναν πιατὰ φορτωμένα. Μπλεκόνταν μέσα στοὺς κλάδους τῆς κηματωριάς, πιανόντουσαν ἀπ' τὰ σταφύλια, γλυστρούσανε ἀπάνω εἰς τὰ κηματόφυλλα, κρεμόνταν ἀπ' τὶς ψαλίδες καὶ γιόμιζαν ἕνα βασιλικὸ καὶ πλούσιο τραπέζι, ἀπὸ κλεμαγερεμένα φαγητά.

Κι' στὸ τραπέζι αὐτὸ κάθομαν μονάχα ἐγώ!

Καὶ τι δὲν ἦταν ἀτάνω σ' ἐκεῖνο τὸ τραπέζι. Ἄχ, παιδάκια μου, τίποτα δὲν ἔλειπε!...

Θεέ μου! Πόσο νηστεύομαι καὶ μετανοῶ ποὺ τὸ θυμοῦμαι. Μπροστά μου γεμάτα μου, εἶχαν παρατεθεῖ τέσσερα χοιροπήρια, δυὸ μεγάλα δυὸ μικρὰ μὲ τρυφῆς, μεγάλες, σὰν ἀπὸ τὸ δάσος τῶν βαλανιδιῶν, μία μονάχα χοιροκεφαλὴ κλουσα μὲ φυστίκια παραγεμισμένη, σαλάμια, σαλτσιόσα καὶ λουκάνικα τυλιγμένα σὰν γιρλάντες κόκκινες, ζεστά, ξεροσκασμένα ἀπ' τὸ πάχος καὶ ἔπειτα ψητά, κεμάδες, σάλτσες καὶ κρασάτα καὶ ρηγανᾶτα καὶ τσιγαριστὰ καὶ πιάτα ἀσημένια γεμᾶτα ἀπὸ φρέσκο κάρδαμο, γιὰ τὴν ὄρεξι καὶ τροφαντὸ καὶ ἕνα στεφάνι ἀπὸ κάρδαμο, στὴ χοιροκεφαλὴ ἀπάνω καὶ σαλατικὰ καὶ ὀρεκτικὰ καὶ ξυνὰ καὶ στὸ ἀλάτι πατημένα.

Κι' ἐγὼ μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό, τὰ ρουθούνια φουσκωμένα θαύμαζα πῶς κάτω ἀπὸ τὸ χονδρὸ καὶ τριχωτὸ δέρμα τοῦ ταπεινοῦ ἐκείνου ζώου, ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν τόσο εὔγεστα καὶ γαργαλιστὰ ἐδέσματα καὶ φαγητά.

Ἄχ, φτωχέ μου Βαρραβᾶ, ἐστέναξα!

Κι' ἔφαγατε σεῖς ἀπὸ αὐτά, ἅγιε Ἀντώνιε, μεγάλε μας Ἅγιε Ἀντώνη;

— Παρ' ὀλίγο παιδιά μου ν' ἀμαρτήσω! Μὲ νίκησε ὁ πειρασμὸς καὶ πῆρα τὸ πρωΐνι καὶ τὸ βύθισα στὸ ξεροψημένο καὶ τραγανιστὸ καὶ σὰν φίλλο πήτας κριτσανιστὸ δέρμα τοῦ χοίρου, ὅταν ἕνας διάβολος, ἐως ἐκεῖ ἀπάνω, μοῦ παρουσιάστηκε χαμογελῶντας. Τὸ πρωΐνι μας ἔμεινε καρφωμένο στὰ πλευρὰ τοῦ χοίρου.

— Ὕπαγε ὀτίσω μου, Σατανᾶ! τοῦ εἶπα.

Κι' ἔκανα τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ.

— Ρῦσον ἐμὲ ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, ἐφώναξα, Κύριε καὶ Θεέ μου!.

Καὶ ἀμέσως ἡ καταραμένη ὀτσαία χάθηκε, ἡ ἡμέρα ἄρχισε νὰ φωτεινῇ καὶ ἡ λίγη φωτιὰ μου εἶ; τὰ τζάκι κλησίαζε γιὰ νὰ σβυσθῇ. Ὁ Βαρραβᾶς ὁ ἀγαπητός μου, γερὸς καὶ ἄκραιος, πηγαινοερχόνταν μέσα στὴ καλύβα, κάνων νὰ χτυπᾶ τὸ κουδουνάκι ποὺ τοῦ εἶχα κρεμάσει στὸ λαιμό. Ἀντὶ ὅμως τὼν λευκῶν διαβόλων ὅπου τὸν τραβοῦσαν τολύπες καὶ νιφάδες τοῦ χιονιοῦ ἔμπαιναν ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο καὶ τὴν κοκκινισμένη πόρτα, ποὺ εἶχε γκρεμίσει ὁ ἄνεμος, καὶ στριφογύριζαν σὰν νὰ χόρευαν ὁλόγυρά του.

— Κι' ἔπειτα; εἶπαν τὰ παιδιά, καταθελγημένα ἀπὸ τὴν ἱστορία.

— Ἔπειτα μὲ βρεῖτε μετάνοια, καὶ τὴ ψυχὴ βρεῖτε γιὰ τὴν ἀδυναμία μου καὶ τὴ μεγάλη ἁμαρτία, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ κάμω μοιρασιὰ μὲ τὸν Βαρραβᾶ τὸ φτωχικὸ ἀπὸ ρίζες γεῦμα μου καὶ ἀπὸ τότε οἱ διαβόλοι, δὲν ἤθελαν πλέον νὰ ταράξουν τὴν ἁγία βραδειὰ τῶν Χριστουγέννων μας.

Στάνκεν Κοῦμκερ.

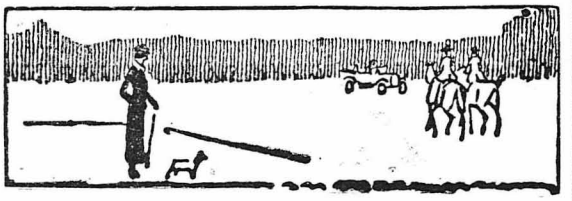

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ 1897

Ὁ λοχαγὸς ποὺ χώθηκε στὰ στάχυα. — «Ἐμπρὸς νὰ τοὺς φᾶμε τοὺς γουρνομύτες!...» Τὰ τραγούδια τοῦ πολέμου 1897. Ὁ ἡρωϊσμὸς τοῦ λοχία Γιαννούση. Ὁ Ματσούκας καλαμπουρτζεῖ. Ἡρωϊσμοὶ πυροβολητῶν. κλπ. κλπ.

Ἕνας λοχαγὸς τοῦ εὐζωνικοῦ, κατὰ τὴν ὑποχώρησι εἶχε χαθεῖ στὰ στάχυα. Ὁ στρατιώτης ὑπηρέτης του, ὁ ὁποῖος ἄξαφνα τὸν ἔχασε, ἔτρεχε γιὰ νὰ τὸν βρῇ. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸν βρίσκει μέσα στῶν χωραφιῶν τὰ στάχυα.

Ὁ λοχαγὸς τρέμοντας, μόλις τὸν πλησίασεν ὁ εὐζωνας, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ.

— Ἀγᾶ μου! Νὰ τὸ πιστόλι μου καὶ μὴ μὲ σκοτώνεις.

Κι' ὁ... ἀγᾶς τοῦ ἀποκρίνεται:

— Εἶμαι ὁ Γιάννης, ἀφεντικό!

Κι' ὁ λοχαγὸς τότε βγαίνοντας ἀπὸ τὰ στάχυα.

— Ἐμπρὸς μωρέ, νὰ τοὺς φᾶμε τοὺς γουρνομύτες τοὺς Τούρκους!..

***

Οἱ στρατιῶτες ἔκαναν τὸ 97 ὁπάνω στὴ δημοτικὴ φόρμα, καὶ τὰ πολεμικά τους τραγούδια, τὰ ὁποῖα τραγουδοῦσαν στὶς πορεῖες καὶ στὶς μάχες.

Νὰ τὸ τραγοῦδι τῆς μάχης τοῦ Γρίμποβου.

Βίλε τὰ χέ ια σταυρωτά,
καὶ σφίξε τὴν καρδιά σου
κι' ἔβια μόνα μ' στὸ διάσελο,
ψηλὰ στὸ κασαοῦλι,
Κι' ἀγάντευγε, κι' ἀγάντεψε,
τὸ Γρίμποβο,
τ' ἄγριο πετροβοῦνι,
πο πολεμοῦμε στὴ βροχή,
μὲ τοὺς Τοὺρκοβρανίτες.
Χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερὸ
τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες.
Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχή,
κι' οἱ μπόμπες σὰ χαλζι.
Κι' ἀγάντευγε, κι' ἀγάντεψε,
τῆς Ἄρτας τὸ γιοφύρι,
νὰ ἴδῃς τὰ κάρα π' ὑ περνοῦν,
γιομάτα λαβωμ νους,
κήπως καὶ ἴδῃς μανοῦλα μου,
νὰ φέρουνε τὸ γυιό σου.

Τέτοια τραγούδια εἶχαν κάμει τότε οἱ στρατιῶτες ἄφθονα. Δυστυχῶς, δὲν ὑπῆρχε κανεὶς γιὰ νὰ τὰ διασώσῃ... Ὁ Γαβριηλίδης τότε εἶχε προτείνει τὸ ἑξῆς: το ὄπυτον εἶχε δεχθεῖ καὶ ὁ τότε Διάδοχος Κωνσταντῖνος. Σὲ κάθε μεγάλα γεγονότα ἐθνικά, νὰ ἐπιστρατεύωνται οἱ λόγιοι, μὲ βαθμὸν ἀξιωματικοῦ καὶ νὰ παρακολουθοῦν τὶς πορεῖες, τὰς μάχας καὶ τὰ γεγονότα, συλλέγοντες, το ἀνεκτίμητο ὑλικὸ ποὺ δίνουν τὰ γεγονότα καὶ γιὰ τὴν ἱστορία, καὶ γιὰ τὴ φιλολογία, καὶ γιὰ τὰ γενικώτερα συμφέροντα τῆς φυλῆς.

Δυστυχῶς ὅμως καὶ ἡ καλὴ αὐτὴ ἰδέα ἔμεινεν ἰδέα, ὅπως ὅλες οἱ καλὲς ἰδέες στὴν Ἑλλάδα.

***

Σὲ μιὰ μάχη τοῦ Βελεστίνου ὁ λοχίας Γ. Γιαννούσης, παρεκάλεσε τὸν ἀνθυπολοχαγό του, νὰ τοῦ δώσῃ 7 στρατιῶτες, γιὰ νὰ κάμῃ ἀναγνώρισιν τῶν τουρκικῶν θέσεων.

Ἡ ἄδεια τοῦ ἐδόθη.

Παίρνει τοὺς ἑπτὰ στρατιῶτες, προχωρεῖ στὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐπιτίθεται κατὰ μιᾶς τουρκικῆς διμοιρίας.

Πληγώνεται στὸ χέρι καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ μάχεται, ἐνῶ τὸ τραῦμα του ἦταν διαμπερές. Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς τὸ μαθαίνει ἀμέσως καὶ τρέχει μὲ τὴ διμοιρία του εἰς βοήθειά του. Οἱ δυὸ ἐχθρικὲς διμοιρίες συμπλέκονται. Ἔπειτα ἀπὸ λίγη ὥρα οἱ Τοῦρκοι ἐκτοπίζονται καὶ ὁ λοχίας Γιαννούσης ὑψώνων τὸ πληγωμένο χέρι του, σὰν κόκκινο ὁλοπόρφυρο σινιάλο, φωνάζει:

— Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς στρατός!

***

Στὴ πυροβολαρχία τοῦ Μομφεράτου, ποὺ ἐμάχετο στὸ Μάτι, ἕνας Θεσσαλὸς πυροβολητὴς Κουσιρέλης ὀνόματι εἶχε σκύψει γιὰ νὰ σκοπεύσῃ κοντὰ στὸ κανόνι. Μιὰ ἐχθρικὴ ὀβίδα, πέρασε τότε ἀτάνω ἀπὸ τὸν ὦμο του καὶ τοῦ.... ἔσχισε τὸ μανδύα, ἔξεραγε δὲ ὀλίγα μέτρα μακρυά. Ὁ στρατιώτης ἐσηκώθη μιὰ στιγμή, ἔπειτα ἔσκυψε πάλιν ἀφελέστατα καὶ ἐσκόπευσε σὰν νὰ μὴ συνέβη τίποτα.

Ἡ ψυχραιμία του αὐτὴ ἀνταμείφθηκε μὲ ἕνα γαλόνι!

***

Ἄλλος πυροβολητὴς Παπαβάτης ὀνομαζόμενος, Θεσσαλὸς κι' αὐτὸς καὶ ἀνήκων στὴ ἴδια πυροβολαρχία, κρατοῦσε δυὸ ἄλογα κατὰ τὴν ὥρα τῆς μάχης, ὅταν μιὰ ὀβίδα ποὺ ἔσκασε τὸν πλήγωσε στὴν κνήμη. Ὁ στρατιώτης ὅμως ἐξακολουθουσε νὰ κρατᾷ τ' ἄλογα, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἐξαγριωθεῖ, σὰν νὰ διεμαρτύροντο γιὰ τὴν ὑπερβολικὴ ἀνδρεία του. Τότε ἀναγκάστηκε νὰ τὰ ἀφίσῃ καὶ νὰ πέσῃ στὸ φορεῖον τοῦ τραυματίου.

Φυσικὰ πῆγε καὶ αὐτὸς τὸ γαλόνι του γιὰ τὴν ἀνδρεία του!...